

กรมบังคับคดี
กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ สัญญาซื้อขาย และสัญญากู้ยืมเงิน สำหรับผู้ประกอบการ

[http : www.facebook.com](http://www.facebook.com)
กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ
สัญญาซื้อขาย
และสัญญากู้ยืมเงิน
สำหรับผู้ประกอบการ

จัดทำโดย กรมบังคับคดี
พิมพ์ครั้งที่ 1 : จำนวน 3,000 เล่ม
พฤษภาคม 2559

สัญญาซื้อขายและสัญญากู้ยืมเงินสำหรับผู้ประกอบการ

สารบัญ

หน้า

● สัญญาซื้อขายและสัญญากู้ยืมเงินสำหรับผู้ประกอบการ	3
● สัญญาซื้อขาย	7
- ความหมายของสัญญาซื้อขาย (สัญญาซื้อขายคืออะไร)	7
- สัญญาจะซื้อขายและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดคืออะไร	17
แตกต่างกันอย่างไร	
- การโอนกรรมสิทธิ์ (สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์อย่างไร)	19
- การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญา (การส่งมอบทรัพย์สินมีเงื่อนไขอย่างไร)	22
- ความรับผิดชอบของผู้ขาย (ผู้ขายมีความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร)	25
- การชำระราคา (การชำระราคามีเงื่อนไขอย่างไร)	30
● สัญญากู้ยืมเงิน	32
- ลักษณะของสัญญากู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินคืออะไร)	32
- การโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่กู้ (สัญญากู้ยืมเงินต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงิน)	33
- การส่งมอบเงินที่กู้ยืม (สัญญากู้ยืมเงินมีการส่งมอบอย่างไร)	34
- หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานหรือไม่)	36
- ลักษณะสำคัญของหลักฐานการกู้ยืมเงิน	39
- ดอกเบี้ย (การกำหนดดอกเบี้ยมีเงื่อนไขอย่างไร)	41
- การชำระหนี้เงินกู้ยืม (การชำระหนี้เงินกู้ยืมต้องมีหลักฐานหรือไม่)	43
● กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	48
● บรรณานุกรม	48

สัญญาซื้อขาย และสัญญากู้ยืมเงิน สำหรับผู้ประกอบการ

เป็นปกติทางการค้าทั่วไปที่ธุรกิจของผู้ประกอบการต้องทำสัญญา
ต่างๆ ภายใต้หลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา คู่สัญญาสามารถตกลงเข้า
ทำสัญญาอะไรก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อย

และศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่สัญญาบางประเภทกฎหมายเล็งเห็นว่า เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นบ่อย เพื่อประโยชน์ของคู่สัญญาให้ไม่ต้องตกลง ในรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาหรือที่เรียกว่า **“เอกเทศสัญญา”** กฎหมายจึงได้กำหนดลักษณะของสัญญา ความสัมพันธ์ของคู่สัญญา ตลอดจนสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้ให้ ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดรูปแบบและลักษณะของสัญญาต่างๆ ไว้ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญาไว้ทั้งหมด 23 ลักษณะ เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญากู้ยืม สัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง สัญญาจำนำ โดยสัญญาอื่นๆ ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ให้หรือที่เรียกว่า **“สัญญาไม่มีชื่อ”** คู่สัญญาก็ต้องตกลงกันในเรื่องความสัมพันธ์ตลอดจน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาในสัญญาเอง

อย่างไรก็ดี แม้สัญญาต่างๆ ในเอกเทศสัญญา กฎหมายจะได้กำหนด สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้แล้วภายใต้หลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา คู่สัญญาก็อาจตกลงให้แตกต่างกันไปจากที่กฎหมาย กำหนดได้ครบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายอื่น หรือความสงบเรียบร้อยและ ศีลธรรมอันดีของประชาชน

คู่สัญญา
สามารถตกลงกัน
ให้มีสิทธิ หน้าที่
และความรับผิดชอบ
แตกต่างจากที่
กฎหมายกำหนดได้

นอกจากนี้ เอกเทศสัญญาแต่ละเรื่องกฎหมายอาจไม่ได้กำหนด “**หลักทั่วไปของสัญญา**” ไว้ เช่น สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ? เมื่อคู่สัญญาผิดสัญญาจะบังคับกันอย่างไร? หรือสัญญาเลิกเมื่อไหร่? เพราะกฎหมายให้ใช้บังคับตามหลักสัญญาทั่วไป (อธิบายในเล่ม “**สัญญาสำหรับผู้ประกอบการ**”) แต่หากกฎหมายสัญญาเรื่องนั้นได้ระบุให้ความสัมพันธ์ของคู่สัญญาเป็นอย่างไรไว้แล้วก็ให้เป็นไปตามที่กฎหมายสัญญาเรื่องนั้นกำหนด เช่น สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นตามหลักทั่วไปของสัญญาเมื่อคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน แต่เมื่อกฎหมายบริษัทจำกัดกำหนดให้บริษัทเกิดขึ้นได้ต้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เช่นนี้ก็ต้องถือตามที่กฎหมายบริษัทจำกัดกำหนดไว้ โดยไม่ใช่หลักทั่วไปของสัญญา

ในเล่มนี้จะอธิบายเอกเทศสัญญาที่ใช้กันในทางธุรกิจกันมาก คือ

(1) **สัญญาซื้อขาย**

(2) **สัญญากู้ยืมเงิน**

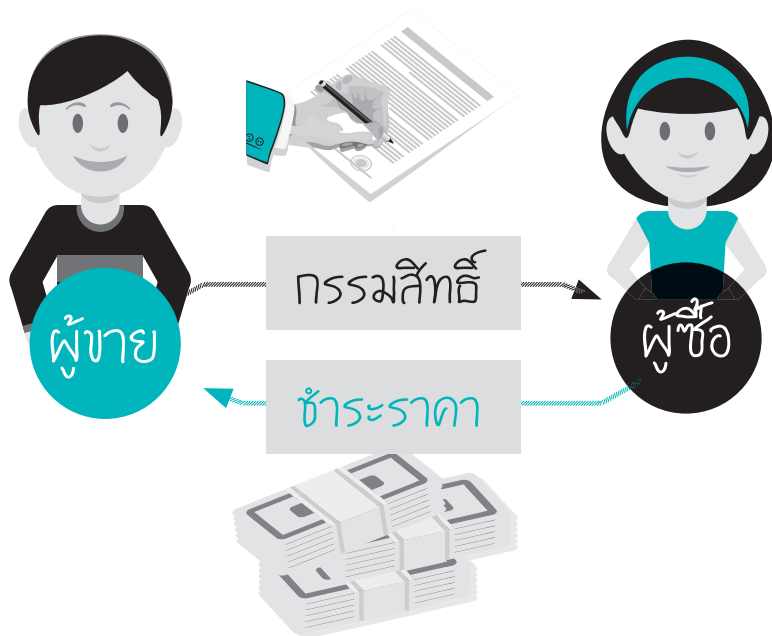

สัญญาซื้อขาย

ความหมายของสัญญาซื้อขาย

(สัญญาซื้อขายคืออะไร)

สัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ โดยที่ผู้ขายมีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ผู้ซื้อและผู้ซื้อมีหน้าที่ชำระราคา เพื่อเป็นการตอบแทนการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

เมื่อสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายคือการ “โอนกรรมสิทธิ์” แม้ชื่อของสัญญาคือสัญญาซื้อขายแต่ข้อตกลงในสัญญานั้นไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ สัญญานั้นไม่ใช่สัญญาซื้อขาย จะไม่นำกฎหมายซื้อขายมาใช้บังคับ เช่น สัญญาซื้อขายตัวภาพยนตร์เพราะเป็นสัญญาให้บริการ เป็นต้น

สัญญาบางประเภท
แม้จะใช้คำว่าซื้อขายกัน
จนติดปากหรือมีคำว่า
สัญญาซื้อขายบนหัวสัญญา
ก็อาจไม่ใช่สัญญาซื้อขาย
ตามกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์

คู่สัญญา

สัญญาซื้อขายมีคู่สัญญาแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ขายและผู้ซื้อ ซึ่งคู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีรายละเอียดที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ขาย

คู่สัญญาที่มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยทั่วไปผู้ขายจึงต้องมี “กรรมสิทธิ์” ในทรัพย์สิน เว้นแต่ในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ผู้อนุบาลมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของคนที่ไร้ความสามารถ แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมและผู้อนุบาลไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ แต่อาจอยู่ในฐานะเป็นผู้ขายได้

นอกจากนี้ ผู้ขายอาจยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในวันที่ทำสัญญาก็ได้ แต่ผู้ขายต้องมีกรรมสิทธิ์ เมื่อถึงเวลาต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญา เพราะคู่สัญญาอาจตกลงให้ผู้ขายส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์ให้ภายหลังวันที่ทำสัญญาก็ได้

(2) ผู้ซื้อ

คู่สัญญาที่มีหน้าที่ชำระราคาเพื่อตอบแทนการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยทั่วไปผู้ซื้ออาจเป็นใครก็ได้ เว้นแต่ กฎหมายจำกัดสิทธิไว้ดังตัวอย่างเช่น ผู้แทนนิติบุคคลไม่อาจเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินของนิติบุคคล เนื่องจากมีส่วนได้เสีย หรือกรณีของคนต่างด้าวก็ถูกจำกัดสิทธิในการเป็นผู้ซื้อที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น

รูปแบบสัญญาซื้อขาย

โดยทั่วไปสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่**ไม่**ต้องทำตามแบบ จึงอาจทำสัญญาด้วยวาจาหรือทำสัญญาเป็นหนังสือ สัญญาซื้อขายนั้นสมบูรณ์

อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์ของการฟ้องร้องบังคับคดี หรือเพื่อความสมบูรณ์ของสัญญาซื้อขาย กฎหมายกำหนดเงื่อนไขหรือแบบของสัญญาไว้ ดังนี้

1) อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์พิเศษ

เนื่องจากอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงและมีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจและการดำรงชีพของเจ้าของ โดยเห็นได้ว่ากฎหมายก็กำหนดให้ทรัพย์ดังกล่าวต้องมีทะเบียน เช่น ที่ดินมีโฉนดแสดงกรรมสิทธิ์ ดังนั้น ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ดังกล่าวจึงต้องทำตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด โดยกฎหมายกำหนดให้สัญญาซื้อขายต้องทำเป็น **“หนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่”** ไม่เช่นนั้นสัญญาซื้อขายเป็น **“โมฆะ”** ดังนั้น หากนาย กูก่ไปตกลงขายที่ดินให้แก่ นาย ไข่ น้อย ในราคา 1 ล้านบาทและส่งมอบโฉนดและที่ดินให้นาย ไข่ น้อย ครบครอง เช่นนี้สัญญาซื้อขายที่ดินนี้เป็นโมฆะ

สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์
หรืออสังหาริมทรัพย์พิเศษ
ต้องทำเป็น “หนังสือและจดทะเบียน
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่”
ไม่เช่นนั้นสัญญาซื้อขายเป็น “โมฆะ”

ทั้งนี้ “อสังหาริมทรัพย์” คือ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ หรือติดอยู่กับที่ดินเป็นการถาวรไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เว้นแต่จะทำลายหรือทำให้เสียหาย เช่น ที่ดิน บ้าน ห้องชุด

อสังหาริมทรัพย์พิเศษ คือ ทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์แต่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ และมีเอกสารทางทะเบียนเช่นเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ เช่น เรือระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพที่ใช้อยู่อาศัย สัตว์พาหนะ

2) อสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000 บาท หรือสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์

อสังหาริมทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่สามารถเคลื่อนที่ได้หรือทรัพย์ที่ไม่ใช่อสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ กระเป๋า คอมพิวเตอร์ (สัญญาจะซื้อจะขาย อธิบายเพิ่มเติมในเรื่อง “สัญญาจะซื้อจะขายและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด”)

เพื่อประโยชน์แก่การฟ้องร้องบังคับคดีไม่ให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบคดีในศาล กฎหมายจึงกำหนดให้สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาท และสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์ต้องมีหลักฐานเพื่อแสดงว่ามีสัญญาซื้อขายเกิดขึ้น หากไม่มีหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งสัญญาซื้อขายยังคงสมบูรณ์ เพียงแต่คู่สัญญาไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้หากคู่สัญญาอีกฝ่ายผิดสัญญา เช่น ผู้ซื้อไม่ชำระราคา ผู้ขายไม่ส่งมอบทรัพย์สิน

สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์
ต้องมีหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด
ไม่เช่นนั้นคู่สัญญาไม่สามารถ
ฟ้องร้องบังคับคดีได้

หลักฐานเพื่อแสดงถึงการมีอยู่ของสัญญาซื้อขาย ได้แก่

(1) หลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ - หลักฐานเป็นหนังสือในที่นี้อาจไม่ใช่ “สัญญา” (ที่คู่สัญญาได้ลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย) เท่านั้น แต่หมายถึงเอกสารใดๆ ที่เป็นหนังสือและมีข้อความที่แสดงให้เห็นว่ามีความตกลงซื้อขายทรัพย์สินและมีลายมือชื่อคู่สัญญาฝ่ายเดียวก็ได้ เช่น ใบเสร็จรับเงินที่ผู้ขายส่งให้แก่ผู้ซื้อตกลงขายสินค้าให้ตามราคาที่ตกลงกันและลงลายมือชื่อผู้ขาย เช่นนี้จึงหมายความว่าหลักฐานที่ “ผู้ซื้อ” เท่านั้น ใช้ฟ้องร้องผู้ขายเมื่อผู้ขายไม่ส่งมอบสินค้าตามที่ตกลงให้ หากผู้ซื้อผิดสัญญาไม่ชำระราคาผู้ขายให้ครบถ้วนจะใช้ใบเสร็จรับเงินมาเพื่อฟ้องร้องผู้ซื้อไม่ได้เพราะใบเสร็จรับเงินไม่มีลายมือชื่อผู้ซื้อ

หลักฐาน
เป็นหนังสือสามารถใช้
เพื่อฟ้องร้องคู่สัญญาฝ่ายที่
ลงลายมือชื่อเท่านั้น ไม่สามารถใช้
ฟ้องร้องคู่สัญญาฝ่าย
ที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อ

(2) การวางมัดจำ

(3) การชำระหนี้บางส่วน เช่น ผู้ซื้อได้ชำระราคาสินค้าบางส่วน
หรือผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อไปบางส่วนแล้ว

หลักฐานการวางมัดจำและการชำระหนี้บางส่วน
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายสามารถใช้ฟ้องร้องกันได้

สัญญาจะซื้อจะวางและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
(สัญญาจะซื้อจะวางและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
คืออะไร ? แตกต่างกันอย่างไร ?)

โดยทั่วไปสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นตามหลักสัญญาทั่วไป คือ คำเสนอและคำสนองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายถูกต้องตรงกัน แต่ในบางกรณีอาจเกิดจากการทำ “สัญญาจะซื้อจะขาย” โดยคู่สัญญาต้องการผูกพันกันไว้ก่อนว่าจะมาทำ “สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด” กันในภายหลัง

1) สัญญาจะซื้อจะขาย

สัญญาซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันทำสัญญากันไว้ก่อนฉบับหนึ่ง เพื่อจะไปทำสัญญาเสร็จเด็ดขาดอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาจะซื้อจะขายไว้ แต่ในกรณี “อสังหาริมทรัพย์” การฟ้องร้องต้องมีหลักฐานการทำสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด

สัญญาจะซื้อจะขายสามารถทำได้ทั้งในกรณีอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ แต่ในทางปฏิบัติคู่สัญญามักทำสัญญาจะซื้อจะขาย “อสังหาริมทรัพย์” เพราะเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่ามากและต้องดำเนินการจดทะเบียนตามกฎหมายเพื่อให้สัญญาสมบูรณ์ ดังนั้น ในวันที่ตกลงกันซื้อขาย คู่สัญญาอาจยังไม่พร้อมจดทะเบียนจึงทำสัญญาจะซื้อจะขายเพื่อผูกพันกันไว้ก่อน เมื่อพร้อมจดทะเบียนจึงไปทำสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดกับเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

2) สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด

สัญญาซื้อขายที่คู่สัญญาตกลงรายละเอียดของสัญญาเรียบร้อยแล้ว และไม่มีเจตนาที่จะทำสัญญาอื่นใดอีกในอนาคต ดังนั้น หากเป็นกรณีการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษที่มีได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดย่อมตกเป็นโมฆะ

การโอนกรรมสิทธิ์

(สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์อย่างไร ?)

การโอนกรรมสิทธิ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินและยังมีความเสี่ยงต้องรับบาปเคราะห์อันเกิดกับทรัพย์สินนั้นได้รับความเสียหายด้วย ทั้งนี้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามสัญญาซื้อขายโอนไปยังผู้ซื้อทันที ตั้งแต่เวลาตกลงทำสัญญาเรียบร้อย โดยไม่จำเป็นต้องชำระราคาหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่าย

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
โอนไปยังผู้ซื้อทันที
ตั้งแต่เวลาทำสัญญา

อย่างไรก็ดี กรรมสิทธิ์อาจยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ หากเข้ากรณีดังต่อไปนี้

(1) สัญญาซื้อขายที่กำหนดเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์

ผู้ซื้อและผู้ขายอาจตกลงกำหนดเงื่อนไขบางอย่างและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อเงื่อนไขนั้นเกิดขึ้น หากผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกำหนดในเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์ไว้ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีนับแต่ทำสัญญา แต่กรรมสิทธิ์โอนไปเมื่อเงื่อนไขได้เกิดขึ้น เช่น กำหนดให้ผู้ซื้อต้องชำระราคาให้แก่ผู้ขายให้ครบถ้วน กรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ

(2) สัญญาซื้อขายที่กำหนดเงื่อนไขเวลาการโอนกรรมสิทธิ์

ผู้ซื้อและผู้ขายอาจตกลงกำหนดให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อถึงเวลาที่กำหนดกันก็ได้ หากผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกำหนดเงื่อนไขไว้ ย่อมทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีนับแต่ทำสัญญาแต่โอนไปเมื่อถึงกำหนดเวลา เช่น ให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อครบ 1 เดือนนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา

(3) สัญญาซื้อขายที่ยังไม่ได้กำหนดตัวทรัพย์สินไว้แน่นอน

ในกรณีสัญญาซื้อขายที่กำหนดไว้แต่เพียงประเภทของทรัพย์สินไว้
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อนับแต่ทำสัญญา เพราะคู่สัญญา
ยังไม่รู้เลยว่าทรัพย์สินชิ้นไหนที่จะต้องส่งมอบให้ผู้ซื้อ ดังนั้น กรรมสิทธิ์จะโอน
ต่อเมื่อมีการกระทำใด ๆ ที่สามารถกำหนดทรัพย์สินของสัญญาได้แน่นอน
เช่น มีการระบุตัวทรัพย์สิน นับ ชั่ง ตวง วัด คัดเลือก เป็นต้น

(4) สัญญาซื้อขายที่ยังต้องทำการบางอย่างเพื่อรู้ราคา

ในกรณีสัญญาซื้อขายที่มีการกำหนดตัวทรัพย์สินไว้แน่นอนแล้วแต่ยังไม่รู้
ราคา กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อนับแต่ทำสัญญา ดังนั้น
กรรมสิทธิ์จะโอนต่อเมื่อมีการกระทำใด ๆ ที่สามารถรู้ถึงราคาของทรัพย์สิน
ได้ก่อน เช่น ผู้ขายขายส้มลูกละ 5 บาท ผู้ซื้อซื้อเหมาส้มทั้งตะกร้า กรรมสิทธิ์
จะโอนต่อเมื่อได้นับว่าในตะกร้ามีส้มกี่ลูก เป็นต้น

การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญา

(การส่งมอบทรัพย์สินมีเงื่อนไขอย่างไร ?)

การส่งมอบเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้ขาย ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ถูกต้องตามที่ตกลงกันในสัญญา หากผู้ขายส่งมอบไม่ถูกต้องผู้ขายอาจต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ ในทางกลับกันหากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินถูกต้องตรงตามสัญญา ผู้ซื้อก็มีหน้าที่รับมอบทรัพย์สินเช่นเดียวกัน หากไม่ยอมรับมอบโดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น สินค้าไม่ครบถ้วน คุณภาพไม่ถูกต้อง ผู้ซื้ออาจต้องรับผิดชอบจากการเป็นผู้ผิดนัด

ทั้งนี้ หน้าที่การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญามีรายละเอียด ดังนี้

1) เวลาส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินได้เมื่อใดก็ได้ เช่น ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา แต่หากไม่ได้ตกลงกันไว้ ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินตั้งแต่วันที่ทำสัญญาซื้อขาย

2) สถานที่ส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถกำหนดสถานที่ส่งมอบทรัพย์สินได้ที่ใดก็ได้ เช่น ร้านค้าของผู้ซื้อ แต่หากไม่ได้ตกลงกันไว้ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินโดยพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหรือไม่ (เป็นทรัพย์สินที่ระบุตัวทรัพย์สินแน่นอนแล้วหรือไม่?) หากเป็น **“ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง”** ให้ส่งมอบที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ เช่น บ้าน รถยนต์ แต่หากยังไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งให้ส่งมอบที่ภูมิลำเนาของผู้ซื้อ

3) วิธีการส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถกำหนดวิธีการส่งมอบทรัพย์สินกันอย่างไรก็ได้ หากไม่ได้มีการตกลงกันได้ ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินโดยวิธีใดก็ได้ให้ทรัพย์สินนั้น ตกอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ เช่น การหยิบยื่นทรัพย์สินนั้นให้ หรือการยื่นกุญแจรถยนต์ให้ เป็นต้น

4) ปริมาณในการส่งมอบ

ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ถูกต้องตามที่ตกลงกันได้ หากส่งมอบไม่ถูกต้องตามปริมาณที่ตกลงกัน ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิต่าง ๆ โดยแยกตาม “ประเภทของทรัพย์สิน” ดังต่อไปนี้

(1) สงหาริมทรัพย์

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ “น้อยกว่า” ที่สัญญากันได้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิเลือกบอกปิดไม่รับทรัพย์สินนั้นได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขายส่งมอบและใช้ราคาน้อยลงตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ “มากกว่า” ที่สัญญากันไว้ ผู้ซื้อที่มีสิทธิเลือกรับมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่กำหนดในสัญญาและปฏิเสธส่วนที่เกิน หรือบอกปิดไม่รับทรัพย์สินนั้นได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขายส่งมอบและใช้ราคามากขึ้นตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ถูกต้องตามสัญญาแต่ “ระคนกับทรัพย์สินอย่างอื่น” ด้วย ผู้ซื้อที่มีสิทธิเลือกรับเฉพาะทรัพย์สินตามสัญญาและปฏิเสธทรัพย์สินอื่น หรือคืนทรัพย์สินไปทั้งหมดก็ได้

(2) อสังหาริมทรัพย์

หากผู้ขายส่งมอบอสังหาริมทรัพย์ขาดหรือล้าจำนวนเกินกว่าร้อยละ 5 แห่งเนื้อที่ตามสัญญา ผู้ซื้อที่มีสิทธิบอกปิดไม่รับอสังหาริมทรัพย์นั้นได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขายส่งมอบและใช้ราคาตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบอสังหาริมทรัพย์ขาดหรือล้าจำนวนไม่เกินร้อยละ 5 แห่งเนื้อที่ตามสัญญา แต่หากผู้ซื้อได้รู้ก่อนแล้วก็จะไม่เข้าทำสัญญา ผู้ซื้อย่อมสามารถบอกเลิกสัญญาได้

ความรับผิดชอบของผู้จ้าง (ผู้จ้างมีความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร)

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่มีความชำรุดบกพร่อง หรือผู้ซื้อไม่อาจใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินได้เพราะการรอนสิทธิ ผู้ขายต้องรับผิดชอบความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ เว้นแต่ จะมีข้อยกเว้นตามสัญญาหรือข้อยกเว้นตามกฎหมายให้ผู้ขายไม่ต้องรับผิด

1) ความชำรุดบกพร่อง

ผู้ขายต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่ทำให้ทรัพย์สินเสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ตามปกติ หรือเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา โดยจะต้องเป็นความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ “ก่อน” หรือ “ขณะ” ทำสัญญา หรือ “ในเวลาส่งมอบ” ทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ที่ผู้ขายส่งมอบให้มีรอยขีดข่วน หรือเบรกรถยนต์ใช้งานไม่ได้ ทั้งนี้ แม้ว่าผู้ขายจะไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องดังกล่าว ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ

อย่างไรก็ตามผู้ขายอาจ**ไม่**ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง หากว่า

- ผู้ซื้อรู้ถึงความชำรุดบกพร่องอยู่แล้วในเวลาทำสัญญา หรือ
- ผู้ซื้อควรจะารู้หากใช้ความระมัดระวังในระดับที่คนทั่วไปจะทำได้
ใช้กัน หรือ
- ความชำรุดบกพร่องเป็นประจักษ์อยู่แล้วในเวลาส่งมอบและ
ผู้ซื้อรับไว้โดยไม่อิดเอื้อน

2) การรอนสิทธิ

ผู้ขายต้องรับผิดชอบหากมีบุคคลภายนอกรบกวนการใช้สิทธิของผู้ซื้อที่จะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ซื้อขายกันโดยปกติสุข ทั้งนี้ บุคคลภายนอกที่รบกวนการใช้ทรัพย์สินของผู้ซื้อนั้นต้องมีสิทธิดีกว่าผู้ขายหรือผู้ซื้อ เช่น ผู้ขายขายบ้านที่มีสัญญาเช่าติดอยู่เช่นนี้ผู้ซื้อย่อมไม่สามารถใช้ประโยชน์จากบ้านที่ซื้อมาได้

อย่างไรก็ตามผู้ขายอาจไม่ต้องรับผิดชอบ หากผู้ซื้อรู้ถึงการรอนสิทธิอยู่แล้วในเวลาทำสัญญา เช่น ผู้ขายได้แจ้งให้ผู้ซื้อทราบแล้วว่าบ้านดังกล่าวมีสัญญาเช่าอยู่

3) การตกลงยกเว้นความรับผิดในความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ

นอกจากการยกเว้นความรับผิดในความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิตามกฎหมายแล้ว ผู้ขายยังอาจหลุดพ้นจากความรับผิดดังกล่าวได้ หากคู่สัญญาตกลงยกเว้นความรับผิดไว้ โดยสามารถตกลงยกเว้นความรับผิดได้ มากน้อยเพียงใดต้องแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี

(1) กรณีสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภค

สัญญาซื้อขายที่ “ผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าเป็นปกติ” ซึ่งมีอำนาจการต่อรองในการทำสัญญามากกว่า และผู้ซื้อที่ซื้อทรัพย์สินเพื่อใช้อุปโภคหรือบริโภค (หรือที่เรียกว่า “ผู้บริโภค”) ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดจะใช้บังคับเพื่อให้ผู้ซื้อไม่ต้องรับผิดชอบได้ ต่อเมื่อ

- ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคทราบถึงความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิอยู่แล้วใน “ขณะ” ทำสัญญา
- ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบบังคับได้เท่าที่เป็นธรรมและพอควรแก่กรณี

อย่างไรก็ดี หากผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคไม่ทราบความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิอยู่แล้ว ในขณะทำสัญญาข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะ

(2) กรณีอื่น

หากมิใช่กรณี (1) แล้ว ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิย่อมมีผลใช้บังคับ เว้นแต่กรณีที่ผู้ขายกระทำให้เกิดความชำรุด บกพร่องหรือการรอนสิทธิ หรือผู้ขายรู้ถึงความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิแต่ไม่แจ้งให้ผู้ซื้อทราบ ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้

ข้อตกลงยกเว้น
ความรับผิดของผู้ซื้อ
อาจเป็นโมฆะหรือใช้บังคับได้
เท่าที่เป็นธรรมเท่านั้น

การชำระราคา

(การชำระราคามีเงื่อนไขอย่างไร)

การชำระราคาเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้ซื้อ หากผู้ซื้อชำระราคาไม่ถูกต้องอาจต้องรับผิดชอบผู้ขาย ทั้งนี้ หน้าที่ชำระราคามีรายละเอียด ดังนี้

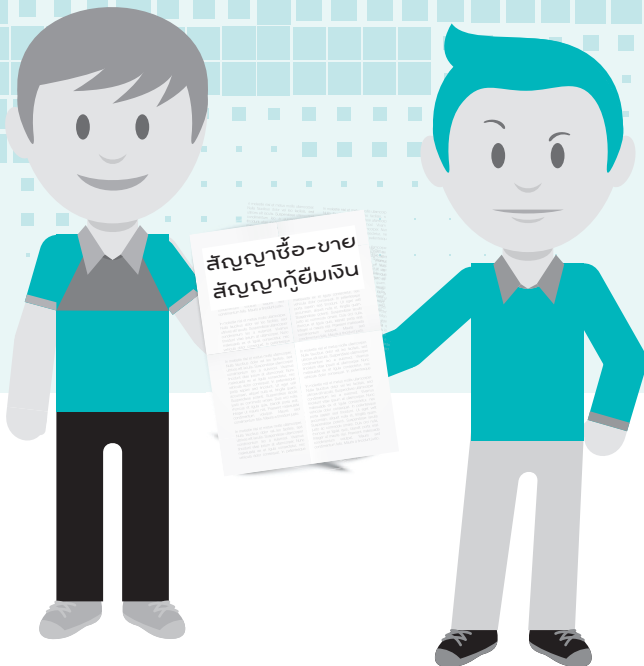
1) การกำหนดราคา

ผู้ซื้อและผู้ขายควรตกลงราคาแน่นอนในขณะทำสัญญาหรือตกลงวิธีการกำหนดราคาในสัญญาให้ชัดเจน เช่น ให้ราคาซื้อเป็นไปตามราคาท้องตลาด หรือราคาเป็นไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนด เป็นต้น

หากคู่สัญญาไม่กำหนดราคาให้แน่นอนหรือวิธีการกำหนดราคาในสัญญาให้ถือราคาตามที่คุณสัญญาเคยประพฤติปฏิบัติต่อกันมา อย่งไรก็ตาม หากไม่ได้มีการประพฤติปฏิบัติกันมา ให้ราคาซื้อขายเป็นไปตามสมควรซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

2) เวลาในการชำระราคา

ผู้ซื้อและผู้ขายควรตกลงเวลาในการชำระราคา แต่หากไม่ได้กำหนดเวลาในการชำระราคาไว้ ผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระราคาทันทีตั้งแต่เวลาทำสัญญา อย่างไรก็ตามหากมีการกำหนดเวลาส่งมอบทรัพย์สินไว้ให้ถือว่ากำหนดเวลาในการชำระราคาเป็นเวลาเดียวกับกำหนดเวลาส่งมอบทรัพย์สิน

สัญญากู้ยืมเงิน

ลักษณะของสัญญากู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินคืออะไร)

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ใช้สืงเปลี่ยนแปลงชนิดหนึ่ง ซึ่ง “ผู้ให้กู้ยืม” มีหน้าที่ส่งมอบเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ “ผู้กู้ยืม” ซึ่งตกลงจะชดใช้เงินในจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมในภายหลัง ทั้งนี้ การกู้ยืมเงินจะมีการกำหนดให้มัดดอกเบียหรือไม่ได้ และสัญญากู้ยืมเงินจะสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการส่งมอบเงินที่กู้กันแล้ว

สัญญายืมใช้สืงเปลือง คือ สัญญา
ซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
ชนิดใช้สืงเปลืองไปให้แก่ผู้ยืม และผู้ยืม
ตกลงว่าจะคืนทรัพย์สิน ประเภท
ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทน

การโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่กู้ (สัญญากู้ยืมเงินต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงิน)

แม้ชื่อของสัญญาจะเป็น “การยืม” ซึ่งไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ แต่ด้วยลักษณะของ “เงิน” ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่ให้ยืม ไม่เช่นนั้นจะไม่ใช่การกู้ยืมเงินตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น สัญญากู้ยืมเงิน ผู้ให้ยืมต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงินจำนวนหนึ่งตามที่ได้ตกลงไว้ให้กับผู้ยืม โดยผู้ยืมตกลงว่าจะคืนเงินเท่ากับจำนวนที่ได้ยืมไป

หากผู้ให้ยืมไม่ต้องการโอนกรรมสิทธิ์ในเงินให้ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงคืนด้วยเงินอันเดียวกันกับที่ให้ยืม ไม่ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงิน แต่อาจเป็น “การยืมใช้คงรูป” ซึ่งกฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้แตกต่างออกไป เช่น การยืมธนบัตรเก่าซึ่งมีมูลค่า 1,000 บาท เพื่อนำไปแสดงแล้วจะนำธนบัตรฉบับเดิมมาคืนให้ เป็นต้น

การส่งมอบเงินที่กู้ยืม

(สัญญากู้ยืมเงินมีการส่งมอบอย่างไร)

สัญญาืมใช้สิ้นเปลืองจะบริบูรณ์เมื่อส่งมอบ เมื่อสัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาืมใช้สิ้นเปลืองชนิดหนึ่งแล้ว สัญญากู้ยืมเงินจึงจะบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินที่กู้ยืมเช่นกัน หากยังไม่มี การส่งมอบเงินที่กู้ยืม ก็ยังถือไม่ได้ว่ามีสัญญากู้ยืมเงินกัน แม้จะมีการตกลงกันหรือทำหนังสือสัญญา กันแล้วก็ตาม

ทั้งนี้ การส่งมอบเงินที่กู้สามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้

(1) การส่งมอบเงินให้แก่ผู้ยืมโดยที่ผู้ให้กู้ส่งมอบธนบัตร เหรียญกษาปณ์หรือเช็คที่จะต้องนำไปขึ้นเงินที่ธนาคาร

(2) การเอาหนี้อื่นที่มีอยู่ระหว่างกันมาแปลงหนี้เงินกู้ คือ การตกลงกันเอาหนี้อื่นที่มีอยู่มาแปลงเป็นหนี้เงินกู้ซึ่งถือเป็นการส่งมอบเงินกู้ โดยปริยาย (กฎหมายเรียกว่า “การแปลงหนี้ใหม่” มีผลให้หนี้เดิมสิ้นสุดลง และเกิดมีหนี้ใหม่เกิดขึ้นตามที่ตกลงกัน) เช่น ลูกหนี้เอาหนี้ที่ค้างชำระ ค่าซื้อของเข้ามาเปลี่ยนเป็นสัญญาเงินกู้แทน เป็นต้น

(3) การกู้ยืมเงินแต่ผู้ให้กู้ส่งมอบทรัพย์สินอื่นให้แทนเงิน คือ การตกลงให้ผู้กู้ได้รับของอื่นแทนเงินที่กู้ยืมกัน เมื่อผู้กู้ได้รับของนั้นแล้วก็ถือว่าได้รับเงินแล้วเช่นกัน ซึ่งการกู้ยืมเงินโดยผู้ให้กู้ส่งมอบทรัพย์สินอื่นให้แทนเงินกู้ก็ยังคงเป็นเรื่องของการกู้ยืมเงินไม่ใช่การยืมใช้สลับเปลี่ยนต่างๆ ไป

หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน

(สัญญากู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานหรือไม่)

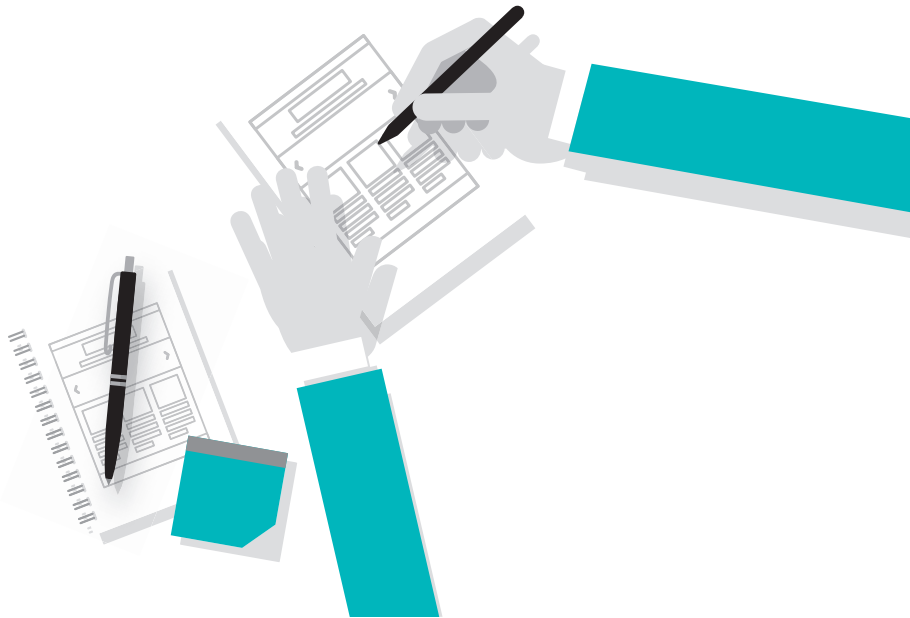
แม้สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ใช้สิ่งเปลี่ยนที่นิยมทำกันมากที่สุด แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาเอาไว้ โดยทั่วไปสัญญากู้ยืมเงินจึงสามารถทำด้วยวาจาได้ แต่หากมีการกู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป หากไม่ได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือที่ลงลายมือชื่อผู้ยืมแล้วจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ แต่หากกู้ยืมเงินกันไม่ถึง 2,000 บาท ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือผู้ให้กู้ก็ฟ้องร้องบังคับคดีได้

การกู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาท
โดยไม่มีหลักฐาน
เป็นหนังสือ สัญญาสมบูรณ์
แต่ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้

“**หลักฐานการกู้ยืมเงิน**” ไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญากู้ยืมเงิน (ที่มีการลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย) เท่านั้น หลักฐานการกู้ยืมอาจเป็นเอกสารอะไรก็ได้ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการกู้ยืมเงิน เช่น จดหมายที่เขียนโต้ตอบระหว่างกันที่ปรากฏข้อความเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและมีการลงลายมือชื่อของผู้กู้เงิน รายงานการประชุมที่มีข้อความแสดงถึงการกู้ยืมเงินและผู้กู้ยืมได้ลงลายมือชื่อทำรายงานการประชุม

“การลงลายมือชื่อของผู้กู้ยืม” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในหลักฐานการกู้ยืมเงิน โดยผู้กู้ยืมอาจไม่ต้องลงลายมือชื่อแต่ใช้วิธีการอื่นแทนก็ได้ เช่น การใช้ตราประทับแทนการลงลายมือชื่อ การพิมพ์ลายนิ้วมือ แต่ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้ กฎหมายต้องการเฉพาะลายมือชื่อของผู้กู้ยืมแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีลายมือชื่อของผู้ให้กู้ยืมด้วยก็ได้

ลักษณะสำคัญของ วงเงินกู้ยืมเงิน

1. ต้องปรากฏข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงิน ต้องปรากฏข้อความที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการกู้ยืมเงิน เช่น ปรากฏถ้อยคำที่กล่าวถึงการได้รับเงินจำนวนหนึ่งไปและจะชดใช้คืนในภายหลัง หากปรากฏมีแต่ข้อความว่าเป็นหนี้ แต่ไม่ระบุให้ชัดว่าเป็นหนี้อะไร ก็จะถือว่าเป็นการกู้ยืมเงินไม่ได้
2. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินสามารถเขียนหรือพิมพ์ก็ได้
3. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินสามารถใช้ภาษาใดก็ได้
4. ไม่จำเป็นต้องระบุวัน เดือน ปี
5. ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อผู้ให้กู้
6. ข้อความที่แสดงเจตนาเพื่อขอยืมเงินเท่านั้นไม่อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินได้
7. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นต้องปรากฏอยู่ในหนังสือฉบับเดียวกัน อาจปรากฏอยู่ในเอกสารหลายๆฉบับก็ได้ แต่เมื่อนำมาประกอบเข้าด้วยกันแล้วแสดงให้เห็นถึงการกู้ยืมเงินก็เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน
8. ต้องปรากฏข้อความที่ระบุถึงจำนวนเงินที่กู้ยืมโดยชัดเจน หากปราศจากการระบุจำนวนเงินในเอกสาร ย่อมไม่อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน
9. หลักฐานการกู้ยืมเงินอาจทำภายหลังจากเกิดการกู้ยืมเงินแล้วก็ได้
10. ลายมือชื่อของผู้กู้ยืม

ดอกเบี้ยว

(การกำหนดดอกเบี้ยมีเงื่อนไขอย่างไร)

สัญญากู้ยืมเงินอาจมีการตกลงให้ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระดอกเบี้ยนอกเหนือไปจากเงินต้นหรือไม่ก็ได้ แต่หากตกลงกันให้ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระดอกเบี้ยด้วย ดอกเบี้ยดังกล่าวก็อาจเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ก็ได้

ในกรณีที่คู่สัญญาตกลงกันให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

ทั้งนี้ ในการคิดดอกเบี้ย กฎหมายกำหนดห้ามคู่สัญญาคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี หากคู่สัญญาฝ่าฝืนก็จะมีผลทำให้ดอกเบี้ยทั้งหมดนั้นตกเป็นโมฆะ แต่ในส่วนของเงินต้นนั้นยังบังคับกันได้ เพราะสามารถแยกส่วนต้นเงินซึ่งสมบูรณ์ออกจากส่วนดอกเบี้ยได้ อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดนั้นไม่ใช้กับการกู้เงินยืมของสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร เพราะมีกฎหมายพิเศษกำหนดให้สามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้

ห้ามคิดดอกเบี้ย
กู้ยืมเงินเกินเกินกว่า
ร้อยละ 15 ต่อปี
ไม่เช่นนั้นข้อตกลง
ส่วนดอกเบี้ย
เป็นโมฆะ

“การคิดดอกเบี้ยทบต้น” คือ การคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ อีกทีหนึ่งซึ่งมีผลทำให้ดอกเบี้ยนั้นเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว การตกลง ให้คิดดอกเบี้ยทบต้นจึงไม่เป็นธรรมต่อผู้กู้ยืม กฎหมายจึงกำหนดห้าม คิดดอกเบี้ยทบต้นไว้ ยกเว้น 2 กรณี ได้แก่

(1) คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้เป็นหนังสือว่าให้คิดดอกเบี้ยทบต้น ได้ในกรณีที่ดอกเบี้ยที่ได้ค้างชำระไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว

(2) มีประเพณีการค้าขายให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ เช่น ข้อตกลง ที่ยอมให้ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยทบต้นได้เป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้า ที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด

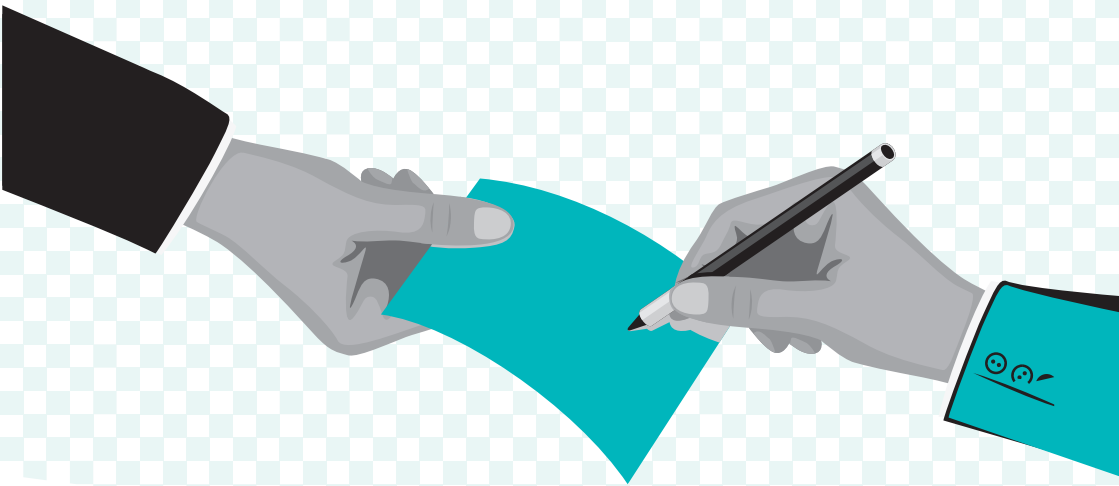
การชำระหนี้เงินกู้ยืม

(การชำระหนี้เงินกู้ยืมต้องมีหลักฐานหรืออาว่า)

ตามสัญญากู้ยืมเงินเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ชำระหนี้ เงินกู้คืนทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยตามจำนวนที่ได้ตกลงกับผู้ให้กู้ เมื่อชำระหนี้ เงินกู้ดังกล่าวแล้วยอมทำให้หนี้กู้ยืมระงับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อการกู้ยืมต้องมีหลักฐานการกู้ยืมการชำระหนี้เงินกู้ยืมก็เช่นเดียวกัน ผู้กู้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือที่แสดงว่าได้มีการชำระเงินคืนให้แก่ผู้ให้กู้ไปแล้ว หากไม่มีหลักฐานดังกล่าวแล้วผู้กู้อาจไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้กู้ เพราะกฎหมายห้ามมิให้นำสืบการใช้เงินดังกล่าว แต่หากเป็นการชำระคืนด้วยสิ่งอื่นที่ไม่ใช่เงิน การนำสืบการใช้หนี้ดังกล่าวก็สามารถทำได้ เช่น ผู้กู้โอนที่ดินให้ผู้ให้กู้เพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืม

การชำระคืน
เงินกู้ยืม
ที่มีหลักฐาน
เป็นหนังสือ
ต้องมีหลักฐาน
การชำระหนี้เงินเช่นกัน

ทั้งนี้ หลักฐานการชำระหนี้เงินกู้ยืมมีได้หลายแบบ ดังนี้

(1) หนังสือการชำระหนี้ที่ลงลายมือชื่อผู้ให้กู้

หนังสือที่มีข้อความอันแสดงว่าผู้ให้กู้ได้รับการชำระหนี้เงินกู้แล้ว และมีการลงลายมือชื่อของผู้ให้กู้ในหนังสือนั้น ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่าเป็นเอกสารที่ได้มีการจัดทำขึ้นโดยเฉพาะว่าได้รับชำระหนี้แต่อาจเป็นเอกสารอื่นใดก็ได้ เช่น จดหมายโต้ตอบ บันทึกการประชุม หรือเอกสารใดที่ปรากฏข้อความอันแสดงได้ว่าได้รับเงินเพื่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมและมีการลงลายมือชื่อของผู้ให้กู้ไว้แล้ว

(2) การเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

โดยปกติหลักฐานการกู้ยืมมักอยู่ในมือของผู้ให้กู้เพื่อจะได้ใช้ในการฟ้องร้องบังคับคดีหากผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่หากผู้ให้กู้ได้คืนหลักฐานแห่งการกู้ยืมให้แก่ผู้กู้แล้ว ผู้กู้ย่อมสามารถใช้เป็นหลักฐานในการชำระหนี้ได้ การสืบพิสูจน์ว่าได้รับชำระหนี้ก็โดยการที่ผู้กู้แสดงเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ได้รับคืนมาจากผู้ให้กู้ต่อศาล

(3) การแทงเพิกถอนลงในเอกสารอันเป็นหลักฐานการกู้ยืม

หากผู้ให้กู้ได้บันทึกลงในเอกสารนั้นว่าได้รับชำระหนี้แล้ว หรือผู้ให้กู้ได้ขีดฆ่าข้อความในเอกสารนั้นเป็นผลให้ผู้ให้กู้ไม่สามารถอ้างข้อความในเอกสารนั้นได้อีกต่อไป ผู้กู้สามารถใช้การแทงเพิกถอนดังกล่าวเป็นหลักฐานในการชำระหนี้ได้

นอกจากนี้ การต้องมีหลักฐานการใช้เงินนั้นใช้เฉพาะสำหรับการใช้หนี้เงินต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงการชำระ “ดอกเบี้ย” ดังนั้น ผู้กู้ยืมเงินสามารถนำสืบการชำระดอกเบี้ยได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475
- พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523

บรรณานุกรม

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. คำอธิบาย ยืม ผากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2554.

ศันันท์ภรณ์ โสถถิพันธุ์. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2556.

สุธีร์ ศุภนิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืม ผากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

189/1 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0 2881 4999 สายด่วน 1111 กด 79

www.led.go.th